

LA POESIA DELS CEMENTIRIS

Portada del llibre
Epitafios más nota-
bles que existen del
Cementerio General
de Barcelona publi-
cat l'any 1842.

Diu el poeta que la vida és poesia, i si parem una mica d'atenció al nostre voltant veurem que certament és així, des d'un anunci de cotxes fins a un grafit en una paret. També és el cas dels epitafis dels cementiris. De fet, ja ho feien els nostres antics quan a les elegies lloaven les gestes (de vegades un pèl exagerades) de prohoms i herois, un cop eren difunts.

Els nostres cementiris són plens d'aquesta poesia. N'hi ha de senzilla, amb una simple frase que et commou només llegir-la; altres poesies són elaborades amb una rima perfecta, i d'altres són terribles, que t'avisen que aviat tu seràs al mateix lloc del difunt. Si fem un recorregut pel cementiri del Poblenou ens podem trobar amb autèntics poetes. A continuació en farem un petit tast.

A la part antiga, amb epitafis que daten del segle XIX, podem trobar:

Un del 1826 ens recorda d'on venim i on tornarem:

SI PIENSAS QUE ERES FORMADO
DEL POLVO Á QUE VOLVERÁS,
NO DUDO QUE ME DIRÁS:
HÁYATE DIOS PERDONADO.

En record d'una nena de 25 mesos que va morir el 1829:

DOS SOLES VIO, Y DEL MUNDO DISGUSTADA
VUELA DE LA INOCENCIA Á LA MORADA.

Els epitafis següents, un dels quals en llatí, utilitzen l'expressió «Siste, viator» («Atura't, viatger»), una fórmula romana que instava el viatger a aturar-se i llegir l'epitafi que tenia davant, abans de continuar el seu camí:

CONJUGIS AEMULA
JOANNIS IPSO MARMORE CONDITUR:
SIC MORS ADUNAT QUOS AMOR ANTEA.
HIS REQUIEM PRECARE, VIATOR.
R.I.P.

DETÉN TOS PASSOS, LECTOR,
Y MIRA ESTA FREDA LLOSA,
CONTEMPLA QUE AQUÍ REPOSA
LA CARITAT Y LO AMOR:
LOS DIUMENGES (QUE FERVOR!)
VISITABA LO HOSPITAL,
EN ELL LO POBRE MALALT
ALIVIO Y CONSOL TROVABA,
PUIX SOS CABELLS PENTINABA
AB CARITAT SENS IGUAL.
LOS PRESOS DE LA PRESÓ
DE IGUAL ALIVIO GOZAREN,
PUIX SAS MANS TAMBÉ LIMPIAREN
SA MISERIA AB AFICIÓ:
VINT ANYS PER DEVOCIÓ
FEU AQUESTA CARITAT...
PROCURA L' TÚ Á IMITAR
TE ENCOMANO, AMAT LECTOR,
QUE EN LO MON ES LO MILLOR
FER BE Á LA HUMANITAT.

D. ERASMO DE GONIMA Y PASARELL,
 HIJO DE PADRES HONRADOS AUNQUE POBR
 NACIÓ EN MOYÁ A 4 DE AGOSTO DE 1746
 INTELIGENCIA PROBIDAD Y GENIO EMPRENI
 AVENTAJARON EN LA FABRICACION DE IND
 ENDO ACRECENTAR RAPIDAMENTE SU FORT
 Y LAS DISTINCIONES DE GENERAL APRECI

DETÉN LA MARCHA ANTE ESTA LOSA FRÍA,
 TÚ QUE CON TRISTE Y LÚGUBRE MIRADA
 RECORRES ESTA TÉTRICA MORADA
 POR CONTEMPLAR LO QUE SERÁS UN DÍA:
 Y SI EN TU MENTE GENEROSA Y PÍA
 MORA UNA VIRTUD PURA Y ACENDRADA,
 DERRAMA EN ESTA TUMBA DESOLADA,
 UNA LÁGRIMA FIEL DE SIMPATÍA.
 DEL JUSTO SON DE UN ALMA HUMANITARIA,
 LOS RESTOS DE ESTA TRISTE SEPULTURA,
 RESTOS DE UNA EXISTENCIA SOLITARIA,
 DE UN HÉROE DE BONDAD Y DE TERNURA,
 DETENTE PUES Y CON LLOROSOS OJOS
 MEDITA EN ESTOS FÚNEBRES DESPOJOS.

De vegades amb una frase ja n'hi ha prou, com
 aquest més recent del 1973:

PAZ
 TÚ NO HAS MUERTO, HAS DESPERTADO DEL ENSUEÑO
 DE LA VIDA

O del 1993:

... I DOLÇAMENT M'ESGUARDES.

Per acabar, una dita popular, la que recorda l'humo-
 rista català Cassen:

QUIEN BIEN TE QUIERE TE HARÁ REÍR

Una comiat més personal, dedicat només al difunt:

PENÉ CUANTO TÚ PENASTE,
 SUFRÍ CUANTO TÚ SUFRISTE,
 Y UNA VIDA, LA MÁS TRISTE
 SIN TU ALIENTO ME DEJASTE.

També podem veure epitafis de personatges cèle-
 bres, com ara aquest del 1874, dedicat a Anselm
 Clavé, on el seu bust ens observa envoltat d'unes
 reixes modernistes obra de Domènech i Montaner:

PROGRÉS, VIRTUT I AMOR

En un nínxol abandonat, ja que es va fer el trasllat
 de les seves despulles a Figueres el 1872, es recorda
 Narcís Monturiol:

AQUÍ YACE
 D. NARCISO MONTURIOL,
 INVENTOR DEL ICTÍNEO,
 PRIMER BUQUE SUBMARINO
 EN EL CUAL NAVEGÓ POR EL
 FONDO DEL MAR EN AGUAS
 DE BARCELONA Y ALICANTE
 1860, 1861, 1862.

YOLANDA PIRLA

Tomba de l'actor i humo-
 rista Cast Sendra, Cassen.

BIBLIOGRAFIA

Epitafios más notables que
 existen del cementerio gene-
 ral de Barcelona, seguidos de
 un catálogo de las personas
 más distinguidas cuyos res-
 tos yacen en los nichos del
 mismo cementerio. Compre-
 den hasta el 31 de diciembre
 de 1841. Barcelona: Imp. A.
 Brusi, 1842.

RODRÍGUEZ CORIA, Javier.
*Epitafios. La voz de los
 cementerios.* Madrid:
 Vosa, 1995.